

ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

PAPP KÁROLY r. altábornagy

Szám:

Tárgy: alapvető jogot érintő
rendőri intézkedés elleni
panasz elbírálása

HATÁROZAT

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva **Panaszos** törvényes képviselője által előterjesztett panasz tárgyában folytatott eljárás során – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (továbbiakban: Panasztestület) állásfoglalásának megállapításaira – a rendőri intézkedés elleni panaszt

e l u t a s í t o m.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (1) bekezdés e) pontjára, valamint a 109. § (1) bekezdés a) pontjára – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságnál – a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnak címezve (1255 Budapest, Pf.: 117.) – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül lehet benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni. (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 330. § (2) bekezdése, Ket. 109. § (1) bekezdése).

A határozatot kapják:

- 1) panaszos
- 2) Független Rendészeti Panasztestület (tájékoztatásul)
- 3) Rendőr-főkapitányság vezetője (tájékoztatásul)
- 4) Irattár

INDOKOLÁS

I.

Panaszos törvényes képviselőjével, személyesen megjelent a Panasztestület Ügyfélszolgálati Irodáján, majd jegyzőkönyvbe foglalt panaszt terjesztett elő a vele szemben foganatosított rendőri intézkedés kapcsán. A Panaszos kérte, hogy a rendőri intézkedés elleni kifogásait a Panasztestület vizsgálja ki.

A Panaszos a rendőri intézkedés foganatosításakor, illetve a panasz előterjesztésekor 18. életévét még nem töltötte be.

A panasz szerint a Panaszos egy utassal a háta mögött robogóval közlekedett, amikor hátulról egy rendőrautóból rájuk dudáltak. A „felszólítás” ellenére a Panaszos tovább közlekedett, nem állt meg. Ekkor a rendőrautóból – a leengedett ablakon keresztül – gumibottal ütlegelni kezdték, majd a rendőrautóval a közlekedő robogója elé „bevágtak”, mire ő – az utasával együtt – elesett. Ahogy a földről fel akart állni, a rendőrök gumibottal tovább ütlegelték.

A rendőrök ezt követően elkérték a személyi igazolványát és a forgalmi engedélyét, de ezek az okmányok nem voltak nála, ezért előállították a Rendőrsre. A Panaszos állítása szerint a rendőrök „nem azonosították” magukat. Előállítását követően a rendőrségen egy rácsos vasajtóhoz bilincseltek. Szüleit nem értesítették és az értesítés lehetőségét sem ajánlották fel. A Panaszost előállító helyiségben nem helyezték el, 3 órán keresztül volt a vasajtóhoz bilincselve, ez alatt „gúnyolódtak” vele.

A Panaszos állapotáról orvosi látelleletet készítettek. A vizsgálat ideje alatt két rendőr mindvégig bent tartózkodott a rendelőben. Az egyik rendőr azt mondta az orvosnak, hogy a sérüléseket biztosan a bukósisak okozta, holott a Panaszos nem is viselt bukósisakot. A Panaszos az orvosnak elmondta, hogy előállításakor őt a rendőrök tetteleg bántalmazták. A Panaszost – állítása szerint – a vizsgálat végeztével a rendőrök megfenyegették, az előállításról és a panaszjogáról igazolást és tájékoztatás nem kapott.

A Panaszos a vele szemben foganatosított rendőri intézkedéssel kapcsolatban az alábbiakat kifogásolta:

- közúti közlekedés közben történt megállításának módját;
- előállítását és annak időtartamát;
- bilincselés alkalmazását és annak módját;
- törvényes képviselő értesítésének elmaradását;
- a rendőrök azonosításának elmaradását (szolgálati fellépés módja);
- bántalmazását;
- panaszjoggal kapcsolatos tájékoztatás elmaradását;
- a rendőrök gúnyos hangnemét;
- az orvosi vizsgálat alatt a rendőrök jelenlétét;
- a rendőröktől elhangzott fenyegetést.

A Panasztestület hivatkozott állásfoglalása szerint a rendőri intézkedés érintette a Panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye II. cikkében biztosított emberi méltósághoz, a IV. cikkében

foglalt személyi szabadsághoz, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát.

A Panasztestület vizsgálata során arra a megállapításra jutott, hogy a rendőrök kellő jogalap birtokában vonták intézkedés alá a Panaszost. A Panaszos megállításának módja, illetőleg a rendőrbot alkalmazása tekintetében a Panaszos és a rendőrség által előadott történeti tényállások között olyan ellentét feszül, amelyet a rendelkezésre álló iratok és bizonyítási eszközök szűk köre alapján feloldani nem lehetett, ezért a Panaszos személyi biztonságának és testi épségéhez fűződő jogának sérelme a vizsgálat során nem volt megállapítható. A szolgálati fellépéssel kapcsolatos Panaszosi kifogással összefüggésbe érdemi rendőrségi cáfolat hiányában a Panasztestület megállapította a Panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelmét. A Panasztestület szerint a rendőrök kellő jogalappal alkalmaztak testi kényszert a Panaszos helyszínen tartása érdekében, ezért e tekintetben jogsérelmet nem állapított meg, ugyanakkor a Panaszos bilincselése vonatkozásában kifejtette, hogy az kellő jogalap hiányában került végrehajtásra, amely a Panaszos emberi méltósághoz fűződő jogának sérelmét okozta. A Panasztestület álláspontja szerint a jogsértést tovább súlyosbította az a tény is, hogy a kényszerítő eszközt a rendőrőrs épületében is fenntartották, tárgyhoz bilincselés formájában. A Panasztestület a Panaszos előállítását szintén jogszerűtlennek ítélte meg, ugyanis – álláspontja szerint – az kellő jogalap hiányában került végrehajtásra, amely a Panaszos személyes szabadságához fűződő jogának a sérelmét okozta. A Panasztestület végezetül arra az álláspontra jutott, hogy a jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai erőszak alkalmazása a konkrét esetben nem megállapítható.

A Panasztestület megítélése szerint az alapjogsérelem elérte a súlyosság azon fokát, amely indokoltá tette a panasz megküldését az országos rendőrfőkapitánynak.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján a Panasztestület által lefolytatott vizsgálatot követően – súlyos alapjogsérelem esetén – a panaszt az országos rendőrfőkapitány bírálja el.

II.

A Ket. 50. § (1) bekezdésében foglalt tényállás tisztázási kötelezettségének keretében a hatóság az alábbi bizonyítási eszközöket szerezte be:

- a panaszról felvett jegyzőkönyv (panasz);
- a Rendőrőrs Rendészeti Alosztály előállítás végrehajtásáról, kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentése;
- a Rendőrőrs Rendészeti Alosztálynak a rendőrségi előállítás időtartamáról szóló igazolása;
- a Rendőrőrs Rendészeti Alosztály jelentése;
- a Rendőrőrs parancsnokának parancsnoki kivizsgálásról szóló jelentése;
- orvos által kiállított ambuláns napló;
- a Rendőrőrs jelentés kiegészítéséről szóló jelentése;
- a Rendőrőrs Bűnügyi Alosztály jelentése;
- a Rendőrkapitányság vezetőjének jelentése;
- a Rendőr-főkapitányság vezetőjének átirata;
- a Központi Nyomozó Főügyészség Budapesti Regionális Osztály vádirata;
- a Rendőr-főkapitányság vezetőjének jelentése;

- a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi tájékoztatása;
- a Rendőrőrs Rendészeti Alosztály számú jelentése.

III.

A Panaszos a lefolytatott közigazgatási hatósági eljárás során a Panasztestület Ügyfélszolgálati Irodáján rögzített jegyzőkönyvben megfogalmazott állításokat alátámasztó további bizonyítási indítványt, egyéb nyilatkozatot, illetőleg bizonyítékot a hatóság részére nem szolgáltatott. Az eljárás során – az intézkedő rendőrök által tett jelentésekben foglalt nyilatkozatokon túl – egyéb bizonyíték nem merült fel, ugyanakkor a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján eleget lehetett tenni a Ket. 50. § (1) bekezdésben előírt tényállás tisztázási kötelezettségnek.

Ezek alapján a Pp. 195. § (1) bekezdése szerint, a rendőri jelentés közokirati jellegére tekintettel, az abban foglalt tények ellenkezőjére vonatkozó bizonyíték hiányában, döntésem meghozatalánál a rendőri jelentésekben foglaltakat vettem alapul. Ezen álláspontom kialakításánál figyelemmel voltam több korábbi bírósági ítéletre és döntésre¹ is.

IV.

Jelen közigazgatási hatósági eljárás ügyintézési határideje *-n indult, azonban a panasz tényállásának tisztázása érdekében a Ket. 51. § (2) bekezdése alapján a Panaszost nyilatkozattételre hívtam fel. Ugyancsak a tényállás tisztázása érdekében *-n a Ket. 26. § (1) bekezdés c) pontja szerint, belföldi jogsegély keretében kerestem meg a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalát (a továbbiakban: KEKKH).

A Panaszos részére postázott nyilatkozattételre felhívó végzést – az tértivevény tanúsága szerint – a Magyar Posta Zrt. *-n kézbesítette. A Panaszos a végzésben megállapított tíz munkanapos határidő alatt nem tett nyilatkozatot, ezért – figyelemmel a Ket. 51. § (2) bekezdés II. fordulatára – a rendelkezésre álló adatok alapján döntöttem.

A Ket. 33. § (3) bekezdése értelmében a nyilatkozattétel teljesítésére megadott idő, illetőleg a jogsegélyeljárás időtartam nem számít be az ügyintézési határidőbe, így az eljárás befejezésének határideje 2015. október 17-re módosult.

V.

A Panaszos – intézkedés alá vonását megelőző – megállításának módja tekintetében, valamint az állítólagos rendőri bántalmazás és fenyegetés kapcsán álláspontom a következő.

A panaszban előadottak szerint Tiszaroff belterületén egy, a közúti forgalomban részt vevő rendőrségi szolgálati személygépkocsi letekert ablakán keresztül egy szolgálatban lévő rendőr gumibottal ütlegelte a robogóján szintén a közúti forgalomban közlekedő Panaszost, majd a rendőrautó bevágott a Panaszos közlekedő robogója elé, aki ennek következtében – utasával együtt – elesett.

¹ Pl.:

1/2004. Büntető jogegységi határozat,
BH2009. 230,

Egri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9.K.27.173./2013/7. számú ítélete.

Megítélésem szerint a Panaszos állításai alkalmasak arra, hogy felvessék a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) XXII. fejezetében megfogalmazott valamely közlekedési bűncselekmény elkövetésének gyanúját.

A Panaszos panaszában azt állította továbbá, hogy a rendőrök az intézkedés megkezdésekor tetteleg bántalmazták, valamint az orvosi láttelelet elkészítését követően megfenyegették.

Álláspontom szerint a Panaszos ezen állításai felvethetik a Btk. XXVIII. fejezetében megfogalmazott hivatali bűncselekmények elkövetésének a gyanúját.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint:

„(1) Akinek a IV-V. Fejezetben – a 46/A-46/C. § kivételével –, valamint a VI. Fejezetben meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette, választása szerint

a) panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez vagy

b) kérheti, hogy - amennyiben a panasz elintézése nem tartozik más eljárás hatálya alá - panaszát a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően, az érintett rendőri szerv kilététől függően

ba) az országos rendőrfőkapitány,

bb) a belső bűnmegelőzési és büntetőeljárás feladatokat ellátó szerv főigazgatója vagy

bc) a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója

birálja el.”

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 29. § a) pontja szerint:

„29. § Kizárólag az ügyészség végzi a nyomozást a következő bűncselekmények miatt:

a) a rendőrség, az Országgyűlési Őrség, a büntetés-végrehajtási szervezet, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja által elkövetett, nem katonai büntetőeljárásra tartozó bűncselekmény, továbbá a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományú tagja és a kormányzati szolgálati jogviszonyban foglalkoztatott pénzügyi nyomozó által elkövetett bármilyen bűncselekmény,”.

Mindezek alapján megállapítom, hogy a Panaszos megállításának módja, állítólagos bántalmazása és megfenyegetése büntetőeljárás keretében vizsgálendő, ezért jelen közigazgatási hatósági eljárás keretein belül – hatáskör hiányában – annak elbírálása nem volt lehetséges.

Megjegyzendő, hogy a rendelkezésre álló iratanyag *-n – a Be. 29. a) pontja alapján –, megküldésre került a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező Központi Nyomozó Főügyészségnek.

A Központi Nyomozó Főügyészség * vádat emelt az érintett rendőrök vonatkozásában, és a vádiratot megküldte a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsának.

VI.

A panaszban megfogalmazott kifogások vonatkozásában álláspontom a következő:

1.) Előállítás.

Az Rtv. 13. § (1) bekezdése szerint:

„(1) A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.”

Az Rtv. 29. § (1) bekezdés a) pontja szerint:

„(1) A rendőr a feladata ellátása során

a) igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani,”

Az Rtv. 29. § (2) bekezdés szerint:

„(2) Az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni. A személyazonosságot – a személyazonosító igazolványon túl – minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat. Az igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető. A rendőr más jelen lévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként.”

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja szerint:

„(2) A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt,

a) aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja;”

Az Rtv. 47. §-a szerint:

„A rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.”

Az Rtv. 48. § c) pontja szerint:

„48. § A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

c) szökésének megakadályozására,”

A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 5. § (3) bekezdése szerint:

„(3) Ha az intézkedés alá vont a rendőr felszólításának nem tesz eleget, az intézkedő rendőr „A törvény nevében!” felszólítással figyelmezteti, hogy szigorúbban lép fel.”

A Szolgálati Szabályzat 25. § (1) bekezdése szerint:

„(1) Az igazoltatás során a rendőr elkéri az igazoltatott személyazonosító igazolványát vagy egyéb, a személyazonosságot hitelt érdemlően igazoló okmányát. Ha az okmány valódisága vagy az igazoltatott személyazonossága kétséges, a rendőr ellenőrző kérdéseket tehet fel, felszólítja az igazoltatott személyt adatainak bemondására, a bemondott adatokat az okmánnyal összehasonlítja. Az intézkedés során minden esetben ellenőrizni kell az igazoltatott személy és a bemutatott okmány adatait a Schengeni Információs Rendszerben (SIS), a körözési nyilvántartási rendszerben, valamint - szükség szerint - a személyi adat- és lakcím nyilvántartásban vagy az okmány-nyilvántartásban.”

A Szolgálati Szabályzat 28. § (5) bekezdése szerint:

„(5) Az igazolás megtagadása vagy a személyi adatok hitelességének hiánya miatt megkezdett előállítás végrehajtását mellőzni kell, ha az intézkedés alá vont személy az előállítás közben megfelelően igazolja magát, vagy személyazonosságát a rendőr megállapította, és ellene büncselekmény megalapozott gyanúja nem merült fel, kivéve, ha vele szemben kényszerítő eszköz alkalmazására került sor.”

A Szolgálati Szabályzat 40. § (1) bekezdés szerint:

„(1) A megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erőfeszítéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi kényszer) akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.”

A közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) 48. § (9) bekezdése szerint:

„(9) A zárt utastérrel (vezetőtérrel) nem rendelkező motorkerékpáron és segédmotoros kerékpáron utazó személynek becsatolt motorkerékpár-bukósisakot kell viselni. Ilyen járművel csak abban az esetben szabad közlekedni, ha a járművezető és az utas becsatolt motorkerékpár-bukósisakot visel.”

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapítható, hogy *-n * órától gépkocsizó járőrszolgálatot láttak el a Rendőrség munkatársai. Szolgálatukat megkülönböztető jelzéssel ellátott rendőrségi szolgálati személygépkocsival teljesítették.

A rendőrök * óra körüli időben arra lettek figyelmesek, hogy 2 személy egy segédmotoros kerékpárral bukósisak használata nélkül közlekedik.

A járőrpár a szabálysértés (KRESZ 48. § (9) bekezdés) észlelését követően – az Rtv. 13. § (1) bekezdésben rögzített intézkedési kötelezettség alapján – szolgálati személygépkocsival a segédmotoros kerékpár után hajtott. A járművet a szolgálati gépjármű fény- és hangjelzésének együttes használatával kívánták megállítani, de a segédmotoros kerékpárt vezető Panaszos a jelzést figyelmen kívül hagyta, majd gyorsított, és megpróbálta elhagyni a helyszínt – mint azt korábbi alkalommal már többször megtette –, hogy ezzel kivonja magát a rendőri intézkedés alól. A rendőrök a szolgálati gépjármű hangosbeszélőjén keresztül – figyelemmel a Szolgálati Szabályzat 5. § (3) bekezdésére – felszólították a Panaszost, hogy a „Törvény nevében álljon meg!”, de az megállni csak többszöri felszólításra volt hajlandó.

A Panaszos megállításának módja, annak részletes körülményei a határozat V. részében kifejtett álláspont alapján nem képezik a vizsgálat tárgyát.

A megállítást követően intézkedés alá vonta a Panaszost, és az Rtv. 47. §-a, az Rtv. 48. § c) pontja és a Szolgálati Szabályzat 40. § (1) bekezdésében megfogalmazott felhatalmazás alapján – a rendőri intézkedés eredményességének biztosítása érdekében – kezének megfogásával testi kényszert, majd bilincselést alkalmazott vele szemben. A kényszerítő eszközök alkalmazását az indokolta, hogy a Panaszos megállítást megelőzően tanúsított magatartása magában hordozta annak lehetőségét, hogy megpróbálja magát kivonni az intézkedés alól és megszökik a helyszínről.

A Panaszost – bilincselése közben – az Rtv. 29. § (1) bekezdés a) pontja alapján igazoltatták, azonban a helyszínen nem tudta magát hitelt érdemlően igazolni, ugyanis személyes iratait nem

tartotta magánál (Rtv. 29. § (2) bekezdés). Adatait bemondás alapján rögzítették és ellenőrizték. Megjegyzendő, hogy a segédmotoros kerékpár okmányai sem voltak a Panaszosnál a helyszínen.

Az intézkedést foganatosító rendőrök részéről fennállt az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontjának alkalmazási lehetősége. E jogszabályhely az eljáró rendőr diszkrecionális döntésére bízta, hogy az eset valamennyi körülményének figyelembe vételét mérlegelve döntsön a személyi szabadság korlátozásával járó előállítás, mint rendőri intézkedés foganatosításáról.

A Panasztestület hivatkozott állásfoglalásában megállapította, hogy a Panaszos előállítása kellő jogalap hiányában történt, tekintettel arra, hogy a Panaszos személyazonosságát a helyszínen megállapították és a rendelkezésre álló nyilvántartásokban ellenőrizték.

A Panasztestület megállapításával nem értek egyet, ugyanis a Szolgálati Szabályzat 28. § (5) bekezdése kötelező érvennyel megfogalmazza, hogy a megkezdett előállítást mellőzni nem lehet, amennyiben az intézkedés alá vont személlyel szemben kényszerítő eszközt alkalmaztak. Tekintettel arra, hogy a Panaszossal szemben kényszerítő eszköz (testi kényszer, bilincs) alkalmazására került sor az általa az intézkedés alá vonását megelőzően tanúsított magatartása miatt, ezért előállításának mellőzésére nem volt lehetőség.

A Panaszossal szemben szabálysértési eljárás kezdeményezésére került sor, ezért nem volt mellőzhető személyazonosságának kétséget kizáró módon történő megállapítása, amelyre figyelemmel indokolt volt a Szolgálati Szabályzat 25. § (1) bekezdésében rögzített személyi adat- és lakcím nyilvántartásban történő adatok és arckép összehasonlítása.

Mindezek alapján megállapítom, hogy az előállítás végrehajtása tárgyában előterjesztett panasz alaptalan.

A panaszpont elbírálása kapcsán fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a Panaszost több alkalommal felszólították, hogy az intézkedőkkel működjön együtt és álljon meg a segédmotoros kerékpárral. A felszólítások ellenére a Panaszos nem működött együtt, megpróbálta magát kivonni a rendőri intézkedés alól, holott az Rtv. 19. § (1) bekezdése értelmében – „*A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.*” – a rendőr „utasításának” engedelmeskednie kellett volna.

A Legfelsőbb Bíróság egy másik eset kapcsán korábban megállapította, hogy: „*(...) a felperes rendőri intézkedéssel szembeni panasz megtételével fejezheti ki egyet nem értését az ellene foganatosított intézkedéssel szemben, azonban a helyszínen – ellenszegülésével – nem bírálhatja felül a rendőri intézkedés jogszerűségét, a rendőri felszólításnak egyet nem értés esetén is köteles eleget tenni.(...).*”²

2.) Előállítás időtartama.

² Lásd: BH2009. 382 – Az előállítás jogszerű annak a szabálysértést elkövetőnek, aki a rendőri intézkedésnek ellenszegül, és a demonstráció szándékával nem hagy fel (1994. évi XXXIV. törvény 33. §, 92.§, 93. §, 1989. évi III. törvény 2. §)

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint:

„(3) A rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.”

A Szolgálati Szabályzat 38. § (3) bekezdése szerint:

„(3) A kísérés során alkalmazott bilincs alkalmazásának kivételével a kényszerítő eszköz alkalmazását követően a rendőr szolgálati elöljárója haladéktalanul köteles kivizsgálni az alkalmazással összefüggő követelmények teljesülését.”

A Rendőrség Rendészeti Alosztály előállítás végrehajtásáról, kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentése szerint a Panaszos előállítása *-n * órától * óráig (2 óra 10 perc) tartott.

A rendelkezésre álló – a II. részben felsorolt – bizonyítási eszközök alapján megállapítottam, hogy a helyszínen történt intézkedések után a Panaszost * óra körüli időben szállították be a Rendőrségre.

A rendőrség munkatársai a 2 óra 10 perc időtartam alatt a Panaszost ellenőrizték a rendelkezésükre álló nyilvántartásokban (személynyilvántartás, vezetői engedély nyilvántartás), elkészítették az előállításával kapcsolatos írásos dokumentumokat, tájékoztatták jogorvoslati jogáról, nyilatkoztatták esetleges betegségeiről, a rendőri intézkedés elleni panaszáról, élelmezési igényéről, továbbá elkészítették a Panaszossal és utasával kapcsolatos szabálysértési feljelentést. Az előállítás időtartama alatt a rendőrség parancsnoka a Szolgálati Szabályzat 38. § (3) bekezdésbe rögzített kötelezettségéből adódóan parancsnoki kivizsgálást hajtott végre, amelynek során meghallgatatta az intézkedés alá vont Panaszost és az intézkedésben részt vevő rendőröket. Mindeközben megjelent a Rendőrségen a Panaszos édesanyja, aki bejelentést tett arra vonatkozóan, hogy tudomása szerint fiát a rendőrök az intézkedés helyszínén tetteleg bántalmazták.

A Panaszos édesanyjának bejelentése nyomán a rendőrség parancsnoka utasította a rendőrség bünyügyi nyomozóit, hogy kísérjék a Panaszost orvosi vizsgálat céljából az orvosi rendelőbe.

Az ambuláns napló szerint a Panaszos orvosi vizsgálata * órakor kezdődött meg, majd a vizsgálat végeztével – a rendőrség épületéből – a Panaszost * órakor szabadon bocsátották.

Az előállítás időtartama kapcsán az Rtv. 33. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az előállítás a szükséges ideig tarthat. Ez az időtartam az előállítás során elvégzendő feladatokhoz szükséges időt jelenti. Nem lehet szubjektív, kényelmi szempontok alapján megítélni, esetlegesen az előállított személy érzékenységtől függő időtartammal azonosítani. Úgyszintén nem lehet a szükséges időt meghatározni az elkövetett cselekmény tárgyi súlya alapján (a klasszikus szükségesség-arányosság követelménye szerint), mivel akár csekély tárgyi súlyú a cselekmény, akár nem, az azzal kapcsolatos feladatokat a rendőr köteles elvégezni.

Mindezek alapján megállapítom, hogy a Panaszos előállításának időtartama arányos volt, csak a szükséges ideig tartott, ezért a panasz e tekintetben is alaptalan.

3.) Bilincselés és a bilincselés módja.

Az Rtv. 48. § c) pontja szerint:

„48. § A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy
c) szökésének megakadályozására,”

A határozat VI. rész 1. pontjában tett megállapításokat figyelembe véve a rendőrök – a Panaszos által tanúsított magatartás alapján – joggal feltételezték, hogy a Panaszos megpróbálja kivonni magát a rendőri intézkedés alól és megszökik a helyszínről. Ennek megelőzése érdekében – az Rtv. 48. § c) pontja adta felhatalmazás alapján – bilincselést alkalmaztak vele szemben.

A Panaszos bilincselése kapcsán fontos hangsúlyozni az Rtv. 48. §-hoz fűzött indokolást, mely szerint a bilincs alkalmazása a további ellenszegülés, a szökés, a támadás megakadályozására szolgáló megelőző, védelmi jellegű kényszerítő eszköz, tehát alkalmazása előzetes ellenállás tanúsítása nélkül vagy fizikai kényszer folyományaként is szóba jöhet.

Megjegyezendő, hogy a rendőr szolgálati alapfeladatát nem tudta volna úgy ellátni, ha figyelmét és erejét a Panaszossal szembeni intézkedéssel (folyamatos lefogásával) az alapintézkedés egész időtartamára, teljes mértékben leköti, ezért a testi kényszer fenntartása helyett, a megelőzés érdekében bilincset alkalmazott.

Ebben a helyzetben a bilincs az akarathajlító testi kényszer felváltására szolgált. Sem az Rtv., sem a Szolgálati Szabályzat nem rendelkezik arról, hogy mely kényszerítő eszközök egymáshoz viszonyítottan milyen súlyú jogkorlátozást jelentenek, mely kényszerítő eszköz minősül súlyosabb jogkorlátozásnak. Ilyen jogszabályi környezetben a hatóság az alkalmazott kényszerítő eszközök hatását vizsgálja meg, ilyen módon értékeli azok szükségességét és arányosságát.

A testi kényszer alkalmazása olyan fizikai erő kifejtéssel jár, melynek ereje, irányultsága (elvezető fogások, karfeszítés) révén képes megtörni az elszenvetőjének akaratát, azaz az akaratlagos ellenszegülő mozgását mindaddig, amíg a rendőr saját fizikai erő kifejtését megfelelő intenzitással és irányultsággal fenntartja. A bilincs fizikai jellemzőinél fogva – a testi kényszerhez hasonlóan, szakszerűen felhelyezve – arra alkalmas, hogy a megbilincselte személy nem kívánt mozgását lehetetlenné tegye. Amíg a testi kényszerrel akár az intézkedés alá vont személy teljes testét kontrollálni lehet, addig a kezek megbilincselése csak a kezek szabad mozgását gátolja meg, sok esetben továbbra is szükséges az illető kísérése, megfogása.

A testi kényszerrel lefogott személy esetében azt, hogy csupán ellenszegülő magatartása kényszerű megszűnéséről, avagy az ellenszegülés megtöréséről (szándéktól való elállásról) van-e szó, alapvetően tudati, érzelmi kérdésként, egzakt módon eldönteni, tehát az érintett jövőbeni szándékára vonatkozóan biztos következtetést levonni sem a helyszínen, sem a későbbiek során nem lehet. Ezért az Rtv. rendelkezése szerint a rendőr mérlegelésén múlik, hogy a testi kényszer felváltása céljából alkalmazza-e a bilincselést. A jelen esetben a tényállásban említett, a Panaszos által korábban tanúsított korábbi magatartására az intézkedő rendőr okszerűen döntött úgy, hogy a testi kényszerrel a bilincseléssel kiváltva továbbra is fenntartja a Panaszos szabad mozgásának korlátozását mindaddig, amíg a helyszíntől eltávolítva, a rendőrörs területére kísérik.

A Panasztestület állásfoglalásában megállapította, hogy a Panaszos megbilincselése kellő jogalap hiányában került végrehajtásra, amely a Panaszos emberi méltóságához fűződő jogának a sérelmét okozta.

A Panasztestület álláspontjával nem értek egyet és a fentiekben kifejtettek alapján megállapítom, hogy a Panaszossal szemben alkalmazott bilincselés kellő jogalappal jogszerűen, szakszerűen és indokoltan került végrehajtásra, ezek alapján a panasz alaptalan.

A Szolgálati Szabályzat 41. § (4) bekezdés d) pontja szerint:

„(4) A bilincselés módjai:

d) indokolt esetben tárgyhoz bilincselés.”

A Szolgálati Szabályzat 41. § (5) bekezdése szerint:

„(5) Tilos a tárgyhoz bilincselést járműben történő szállítás közben alkalmazni. Tilos a bilincs olyan módon való használata, amely indokolatlanul fájdalmat, sérülést okoz vagy jellegénél fogva megalázó.”

A Szolgálati Szabályzat 41. § (6) bekezdés c) pontja szerint:

„(6) A bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy

c) tárgyhoz bilincselésnek – az (5) bekezdésben meghatározott korlátozás mellett – akkor van helye, ha a személy önkárosításának, támadásának vagy szökésének megakadályozása, ellenszegülésének megtörése, vagy az intézkedés eredményes befejezése más módon nem biztosítható.”

A bilincselés módja tekintetében a Panasztestület megállapította, hogy a bilincselés okozta jogsértést tovább súlyosbította az a tény is, hogy a kényszerítő eszközt a rendőrörs épületében is fenntartották, tárgyhoz bilincselés formájában.

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a Panaszos bilincselése * órától * óráig került alkalmazásra, amely sérülést nem okozott.

A Rendőrörsre történt előállítást követően – figyelemmel a Szolgálati Szabályzat 41. § (6) bekezdés c) pontjára – a Panaszos egyik kezét a rendőrörs egyik hivatali helyiségének vasrácsos ajtajához bilincselték.

A tárgyhoz való bilincselést az alábbi körülmények indokolták.

A Rendőrörs épületében előállító helyiség nincsen, így a Panaszos biztonságos őrzése csak ilyen módon volt biztosítható, figyelemmel arra a tényre, amelyet a *-n kelt jelentés is tartalmaz, miszerint a rendőrök tartottak a Panaszos esetleges szökésének lehetőségétől.

A kifejtett indokok alapján a Panasztestület álláspontjával nem értek egyet és egyben megállapítom, hogy a bilincselés módja (tárgyhoz bilincselés) a hatályos jogszabályok alapján jogszerűen és indokoltan került végrehajtásra. Ezek alapján a panasz e tekintetben is alaptalan.

4.) Törvényes képviselő értesítésének elmaradása.

Az Rtv. 18. § (1) bekezdése szerint:

„(1) A fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a

rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát.”

A Panaszos panaszában azt állította, hogy szüleit nem értesítették, és meg sem kérdezték arról, hogy szóljanak-e nekik.

A Rendőrség Rendészeti Alosztály előállítás végrehajtásáról, kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló, jelentése azt tartalmazza, hogy *„Az Rtv. 18. § (1) bek. alapján a fiatalkorú előállított törvényes képviselőjének kiértesítése: megtörtént”*.

A Rendőrség *-n kelt jelentése és a Rendőrkapitányság vezetőjének *-n kelt jelentése e panaszpont kapcsán azt tartalmazza, hogy a Panaszos előállítását követően – még a kiértesítés megkezdése előtt – megjelent a Rendőrségen a Panaszos édesanyja. A jelentések szerint a rendőrségen megjelenő édesanyját maga a rendőrös parancsnoka tájékoztatta a Panaszos előállításának okáról és az előállítás körülményeiről.

Ezek alapján kijelenthető és megállapítható, hogy a Panaszos törvényes képviselőjének értesítése és tájékoztatása határidőben végrehajtásra került, így a panasz e tekintetben is alaptalan.

5.) Szolgálati fellépés módja.

Az Rtv. 20. § (2) bekezdése szerint:

„(2) A rendőr az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor - köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről és előterjesztésére nyitva álló határidőről.”

A Szolgálati Szabályzat 5. § (1) és (2) bekezdése szerint:

„(1) Az intézkedést a rendőr - az Rtv. 20. § (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően - a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelgéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja.”

„(2) A rendőri intézkedés eredményességének veszélyeztetésére figyelemmel az (1) bekezdésben meghatározottak intézkedés megkezdését megelőző közlése akkor mellőzhető, ha az ott meghatározott információk előzetes közlése, valamint a szolgálati igazolvány és az azonosító jelvény felmutatása az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti.”

A Rendőr-főkapitányság vezetőjének jelentése szerint az intézkedés alá vont személy részére az előzetes közlések, felszólítások részben elmaradtak, mivel azok a rendőri intézkedés eredményes befejezését veszélyeztették volna.

A Rendőrség Rendészeti Alosztály jelentése szerint az előállítás végrehajtását követően a Panaszos tájékoztatása megtörtént az Rtv. 20. § (2) bekezdésben előírt módon. Ennek alkalmával az intézkedést vezető rendőr közölte nevét és azonosító számát is.

Mindezek alapján megállapítom, hogy a Panaszost e tekintetben alapjogsérelem nem érte, így panasz e tekintetben is alaptalan.

6.) Panaszjoggal kapcsolatos tájékoztatás elmaradása.

Az Rtv. 20. § (2) bekezdés II. fordulata alapján:

„Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről és előterjesztésére nyitva álló határidőről.”

Az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján:

„(4) Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.”

A Rendőrőrs Rendészeti Alosztály előállítás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentésének részét képező nyilatkozat, illetve a Rendőrőrs Rendészeti Alosztálynak, a rendőrségi előállítás időtartamáról szóló igazolása szerint a Panaszos a jogorvoslati jogaira vonatkozó tájékoztatást megkapta, az előállítás időtartamáról szóló igazolást átvette, és ezek megtörténtét aláírásával igazolta.

Mindezeket figyelembe véve megállapítom, hogy a Panaszos e tekintetben előterjesztett panaszja alaptalan.

7.) Az intézkedés hangneme (gúnyolódás).

A Panaszos beadványában sérelmezte, hogy az intézkedésben résztvevő rendőrök „gúnyolódtak” vele.

A rendelkezésre álló – a II. részben felsorolt – bizonyítási eszközök (jelentések) szerint az intézkedés hivatalos és udvarias hangnemben zajlott.

Az állítólagos „gúnyolódo” rendőri hangnem kapcsán – a tényállás tisztázása érdekében – a Ket. 51. § (2) bekezdése alapján a Panaszost végzésben nyilatkozattételre hívtam fel. A Panaszos a végzésben megállapított tíz munkanapos határidő alatt nem tett nyilatkozatot, ezért – figyelemmel a Ket. 51. § (2) bekezdés II. fordulatra – a rendelkezésre álló adatok alapján döntöttem.

A Panaszos panaszában megfogalmazott állítása mellett nyilatkozatot nem tett, egyéb bizonyítékot a hatóság részére nem szolgáltatott. Az eljárás során e tárgykörben a rendőri jelentésektől eltérő bizonyíték nem merült fel. Figyelemmel a Pp. – jelen határozat III. részében kifejtetett – hivatkozott rendelkezésére is, az azokban foglalt tényekre vonatkozó ellenkező bizonyíték hiányában döntésem meghozatala során a rendőri jelentésekben foglaltakat vettem alapul.

Mindezekre figyelemmel a panaszt e tekintetben is alaptalan.

8.) Orvosi vizsgálaton való rendőri jelenlét.

Az Rtv. 97. § (1) bekezdés h) pontja szerint:

„(1) E törvény alkalmazásában

h) fogvatartott: akit törvény, illetőleg törvény alapján kiadott hatósági határozat alapján a szabad mozgáshoz és tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogában korlátoznak (örizetbe vett, előzetesen letartóztatott, közbiztonsági őrizetben lévő, elfogott és előállított, elővezetett);”

Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény 14. § (1) bekezdés b) pontja szerint:

„(1) A gyógykezelés során a kezelést végző orvoson és az egyéb betegellátó személyeken kívül csak az lehet jelen, akinek jelenlétéhez az érintett hozzájárul. Az érintett hozzájárulása nélkül jelen lehet az érintett emberi jogainak és méltóságának tiszteletben tartásával

b) a rendőrség hivatásos állományú tagja, amennyiben a gyógykezelésre fogvatartott személy esetében kerül sor,”

A Panaszos előállítása a Rendőrőrs Rendészeti Alosztály előállítás végrehajtásáról, kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentése szerint * órától * óráig tartott.

A Rendőrőrs Bűnügyi Alosztály jelentése szerint a Panaszos orvosi rendelőbe történő átkísérését a rendőrőrs bűnügyi nyomozói hajtották végre, akik az orvosi vizsgálaton mindvégig jelen voltak.

Az orvos kiállított ambuláns napló szerint a Panaszos orvosi vizsgálatára – szabadon bocsátása előtt – *-n * órai kezdettel került sor.

Ezek alapján megállapítható, hogy a Panaszos az orvosi vizsgálatkor még az Rtv. 97. § (1) bekezdés h) pontja alapján fogvatartottnak volt tekinthető.

Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény 14. § (1) bekezdés b) pontja meghatározza, hogy a fogvatartott személy gyógykezelése során a gyógykezelést végző orvoson és az egyéb betegellátó személyeken kívül az érintett személy hozzájárulása nélkül a rendőrség hivatásos állományú tagja jelen lehet.

Mindezek alapján megállapítom, hogy a rendőrök a hatályos törvényi szabályozás adta lehetőségek alapján voltak jelen a Panaszos orvosi vizsgálatán, így az e pontban előterjesztett panasz alaptalan.

VII.

A Panasztestületnek a jelen ügy kapcsán kialakított állásfoglalásában a szolgálati fellépés módja, a bilincs alkalmazása, illetve az előállítás jogszerűsége miatt tett megállapításaival és az azokból levont következtetésekkel a határozat VI. részében foglalt részletes indokok alapján nem értek egyet.

Mindezek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

Hatásköröm és illetékességem az Rtv. 92. § (1) bekezdése, illetve a 93/A. § (6) és (7) bekezdésein alapul.

Döntésem az alábbi jogszabályokon alapul:

- Magyarország Alaptörvénye II. cikk, IV cikk, XX. cikk és XXIV. cikk;
- A polgári perrendtartásról szóló 1952. törvény 195. § (1) bekezdése, 330. § (2) bekezdése;
- A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 26. § (1) bekezdés c) pontja, 33. § (3) bekezdése, 50. § (1) bekezdése, 51. § (2) bekezdés II. fordulata, a 100. § (1) bekezdés e) pontja, a 109. § (1) bekezdés a) pontja;
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 13. § (1) bekezdése, 18. § (1) bekezdése, 19. § (1) bekezdése, 20. § (2) bekezdés II. fordulata, 29. § (1) bekezdés a) pontja, 29. § (2) bekezdése, 33. § (2) bekezdés a) pontja, 33. § (3) és (4) bekezdései, 47. §-a, 48. § c) pontja, 92. § (1) bekezdése, 93. § (6), (7) bekezdése, 97. § (1) bekezdés h) pontja;
- A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 5. § (3) bekezdése, 25. § (1) bekezdése, 28. § (5) bekezdése, 38. § (3) bekezdése, 40. § (1) bekezdése, 41. § (4) bekezdés d) pontja, 41. § (5) bekezdése, 41. § (6) bekezdés c) pontja;
- A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 29. § a) pontja;
- Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi törvény 14. § (1) bekezdés b) pontja.

Budapest, 2015. október 12.

Papp Károly r. altábornagy
rendőrségi főtanácsos